

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Когнітивні аспекти словотвору

Освітня програма «Українська мова і література»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

Спеціальність 014 Середня освіта

014.01 Українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “30” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Когнітивні аспекти словотвору
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	к.ф.н. Русакова Ольга Валеріївна
Контактний телефон викладача	-
E-mail викладача	olga.rusakova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна / заочна форма, дистанційне навчання
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводяться на практичних заняттях (тривалість залежить від потреб студента, у межах робочого часу викладача)
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Когнітивні аспекти словотвору» - вибіркова дисципліна з циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) ОР бакалавра. Дисципліна має на меті дати глибокі системні знання про словотвір у когнітивному аспекті, про такі властивості слова, як мотивованість, похідність, подільність, фразеологічність, що є результатом пізнавального процесу як явища, пов'язаного з когнітивними процесами мовної свідомості. Когнітивний аспект передбачає аналіз мовних явищ у тісному зв'язку з носіями лінгвокультури. Центральним за такого підходу стає принцип антропоцентризму. З огляду на зазначене пропонується курс дасть змогу студентів поглибити свою лінгвістичну підготовку, по-новому поглянути на традиційні питання морфеміки та словотвору.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу – сформувати в студентів антропоцентричний підхід до аналізу словотвірних явищ, доповнити структурно-системний аспект на морфеміку й словотвір когнітивним.</p> <p>Цілі вивчення курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – простежити еволюцію поглядів на словотвірні поняття; – визначити основні терміни когнітивної лінгвістики; – вивчити методики лінгвокогнітивного аналізу; – ознайомити студентів із категоризацією дійсності словотвірними засобами; – виявити роль словотвору у формуванні мовної картини світу; – виявити когнітивні компоненти словотвірної мотивованості; – з'ясувати когнітивну структуру похідного слова; – ознайомити студентів із способами актуалізації дериваційних смислів у тексті. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення курсу студент повинен набути таких компетентностей: – здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; – здатність бути критичним і самокритичним; – здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; – уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; – здатність працювати в команді та автономно; – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність проведення досліджень на належному рівні; – здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як когнітивну структуру, як засіб пізнання, зберігання і передачі інформації про дійсність; – здатність вільно оперувати спеціальною термінологією з лінгвокогнітології для розв'язання професійних завдань; – здатність здійснювати</p>	

лінгвокогнітологічний аналіз словотвірних одиниць у текстах різних жанрів; – здатність застосовувати набуті знання про когнітивні аспекти словотвору у науководослідній і навчально-методичній роботі, у своїй майбутній професійній д

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
5	014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Когнітивна лінгвістика: базові положення й терміни.</p> <p>1. Поняття про когнітивну діяльність людини. Мовне бачення світу. 2. Когнітологія як наука. 3. Категоризація дійсності. Поняття про концепт. 4. Когнітивна семантика. 5. Прототип. Фрейм. Стереотип. Сценарій</p>	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-13	2; 2; 8	<p>Підсумкова оцінка – 100 балів</p> <p>аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 5 балів</p>	два тижні
<p>Тема 2. Мовна картина світу</p> <p>1. Поняття про мовну картину світу. 2. Роль лексики в пізнанні людиною дійсності та формуванні мовної картини світу. 3. Роль словотвору у формуванні мовної картини світу. 4. Метафоризація і її роль у створенні мовної картини світу</p>	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-13	2; 2; 8	<p>аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 5 балів</p>	два тижні

<p>Тема 3. Категоризація дійсності засобами словотвору.</p> <p>1. Логіко-лінгвальна категоризація дійсності та знань про неї.</p> <p>2. Граматичні й лексикосемантичні способи вираження категорії мислення.</p> <p>3. Роль словотвору в категоризації дійсності.</p> <p>4. Основні словотвірні категорії в українській мові.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-13</p>	<p>2; 2; 6</p>	<p>аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 5 балів</p>	<p>два тижні</p>
<p>Тема 4. Проблема подільності слова в когнітивному аспекті.</p> <p>1. Взаємозумовленість проблем фразеологізації морфемної структури і її подільності.</p> <p>2. Фразеологізація морфемної структури на рівні лексичного значення.</p> <p>3. Чинники фразеологізації морфемної структури на словотвірному рівні.</p> <p>4. Фактори фразеологізації морфемної структури на концептуальному рівні слова.</p> <p>5. Проблема ступенів подільності слова.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-13</p>	<p>2; 2; 8</p>	<p>аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 5 балів</p>	<p>два тижні</p>
<p>Тема 5. Когнітивний аспект мотивології.</p> <p>1. Мотивованість – один із найважливіших діючих механізмів мови.</p> <p>2. Поняття «мотивованість» у сучасній лінгвістиці.</p> <p>3. Мотивованість і внутрішня форма слова.</p> <p>4. Статус внутрішньої форми слова у когнітивному аспекті</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-13</p>	<p>2; 2; 8</p>	<p>аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 10 балів</p>	<p>два тижні</p>
<p>Тема 6. Компоненти внутрішньої форми слова.</p> <p>1. Ментальний компонент внутрішньої форми слова в когнітивному аспекті.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-13</p>	<p>2; 2; 8</p>	<p>аудиторна робота – 5 балів;</p>	<p>два тижні</p>

<p>2. Мотиваційний компонент внутрішньої форми слова і його структура.</p> <p>3. Етнокультурний компонент мотиваційної структури слова.</p> <p>4. Модальний і оцінний компоненти мотиваційної структури слів.</p> <p>5. Інтерпретаційний компонент мотиваційної структури слова.</p> <p>6. Типи мотивованості в когнітивному аспекті.</p>				самостійна робота – 10 балів	
<p>Тема 7. Когнітивна структура похідного слова.</p> <p>1. Когнітивна структура похідного слова.</p> <p>2. Способи представлення когнітивної структури похідного слова у словотворчому контексті.</p> <p>3. Значення слів у світлі теорії фреймів.</p> <p>4. Взаємодія фрейму похідного слова і фрейму тексту.</p>	Практичне заняття; самостійна робота	1-13	4; 6	аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 10 балів	два тижні
<p>Тема 8. Вчення про текстову мотивацію.</p> <p>1. Текстова мотивація слова як чинник сприймання і розуміння тексту.</p> <p>2. Способи актуалізації дериваційних смислів в тексті і їх типологія.</p> <p>3. Поняття концептуального простору тексту.</p> <p>4. Взаємодія дериваційних смислів в концептуальному просторі тексту</p>	Практичне заняття; самостійна робота	1-13	2; 8	аудиторна робота – 5 балів; самостійна робота – 10 балів	два тижні
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
	90 – 100	A	відмінно	зараховано	
	80 – 89	B	добре		
70 – 79	C				

	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмової роботи	Упродовж курсу студент виконує завдання, які містять питання щодо понятійного апарату дисципліни та спрямовані на перевірку рівня практичних умінь і навичок студента.			
Семінарські заняття	Семінарські заняття навчальним планом не передбачені			
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання практичних завдань та самостійної роботи (50 %)			
7. Політика курсу				
Курс передбачає різні форми та методи аудиторної та самостійної навчальної роботи. Неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються шляхом індивідуальної бесіди з викладачем після опрацювання теоретичних положень теми та обов'язкового виконання вправ з посібника. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він складає тести (Тести 1, Тести 2). Успішне складання тестів дозволяє студенту бути допущеним до складання заліку.				
8. Рекомендована література				
<ol style="list-style-type: none"> Актуальні проблеми українського словотвору: зб. наук. праць / за ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 669 с. Бацевич Ф. С. Когнітивне і лінгвальне в процесах вербалізації (на матеріалі аномальних висловлень). Мовознавство. 1997. № 6. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника (назви осіб чоловічого роду). Київ: КДПІ, 1993. 214с. Бойко В. М., Давиденко Л. Б. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2014. 240 с. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль: Лілея, 1999. 220с. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1999. 207с. Горпинич В.О. Українська словотвірна деривація. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 190с. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. Київ: УкрНДПСК, 1999. 298с. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ: УкрДНПКСЮ, 1998. 162с. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. Ч. І. Івано-Франківськ – Львів: Місто НВ, 2007. 404с. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу. Київ – Івано-Франківськ : Плай, 2004. Плющ М.Я. Словотвір // Плющ М.Я. Граматика української мови: у 2 частинах. Київ: Вища школа, 2005. Ч. 1. С. 20 – 68. 				

13. Полюжин М. М. Функціональний и когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород : Вид-во «Закарпаття», 1999.

Викладач _____ Русакова О. В.